

Forslag

til

Lov om ændring af udlændingeloven

(Mulighed for at pålægge en udlænding, der skal udrejse af landet, at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven)

§ 1

I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1022 af 2. oktober 2019 som ændret senest ved lov nr. 1003 af 27. juni 2020, foretages følgende ændringer:

1. I § 37 a indsættes som *stk. 8-10*:

»*Stk. 8.* Hjemrejsestyrelsen kan, hvis det er nødvendigt med henblik på at sikre en udlændings udrejse, pålægge en udlænding, der efter reglerne i kapitlerne 1 og 3-5 a ikke har ret til at opholde sig her i landet, at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven. En udlænding, der ikke efterkommer Hjemrejsestyrelsens pålæg efter 1. pkt., kan om nødvendigt ved politiets bistand og under anvendelse af den fornødne magt i overensstemmelse med lov om politiets virksomhed fremstilles for en sundhedsperson, jf. sundhedslovens § 6, til undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven.

Stk. 9. Sundhedsmyndighederne, sundhedspersoner, sundhedsvæsenet og Hjemrejsestyrelsen kan i forbindelse med en undersøgelse omfattet af stk. 8, uden udlændingens samtykke behandle personoplysninger, herunder helbredsoplysninger, i det omfang behandlingen er nødvendig for udlændingens udrejse.

Stk. 10. Hjemrejsestyrelsen kan uden udlændingens samtykke videregive oplysninger omfattet af stk. 8 og 9, til andre lande og private aktører i det omfang, videregivelsen er nødvendig for udlændingens udrejse.«

§ 2

Loven træder i kraft ved bekendtgørelse i Lovtidende.

§ 3

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Lovens § 1 kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske henholdsvis grønlandske forhold tilsiger.

Indholdsfortegnelse

1. Lovforslagets baggrund og formål	3
2. Lovforslagets indhold	4
2.1. Undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven i forbindelse med en udlændings udrejse	4
2.1.1. Gældende ret	4
2.1.2. Ministeriets overvejelser	7
2.1.3. Den foreslåede ordning	8
2.2. Behandling af personoplysninger, herunder helbredsoplysninger, uden udlændingens samtykke	10
2.2.1. Gældende ret	10
2.2.2. Ministeriets overvejelser	13
2.2.3. Den foreslåede ordning	15
3. Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser	16
4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige.....	17
4.1. Økonomiske konsekvenser	17
4.2. Implementeringsmæssige konsekvenser	18
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	18
6. Administrative konsekvenser for borgerne	18
7. Miljømæssige konsekvenser	18
8. Forholdet til EU-retten	18
8.1. Udsendelsesdirektivet	18
8.2. Dublinforordningen.....	19
9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.....	19
10. Sammenfattende skema	20

Bemærkninger til lovforslaget
Almindelige bemærkninger

1. Lovforslagets baggrund og formål

Coronavirussygdom 2019 (covid-19)-pandemien har vist sig at have vidtrækkende konsekvenser for verdenssamfundet, og bekæmpelsen af covid-19 er en altoverskyggende national og international prioritet.

Pandemien har vist sig også at have en betydning for arbejdet med at udsende udlændinge, som ikke har lovligt ophold her i landet.

Flere lande har indført krav, der indebærer, at danske myndigheder skal dokumentere, at en udlænding ikke er smittet med covid-19, når udlændingen skal udrejse af Danmark. Sådanne krav er også indført af visse flyselskaber og andre aktører, der udfører transportopgaven, bl.a. som en afledt effekt af destinations- eller transitlandets krav, når udlændingen skal transporteres ud af landet.

Det er ikke efter gældende ret muligt generelt at pålægge udlændinge, der skal udrejse, at lade sig undersøge for f.eks. covid-19. En sådan undersøgelse kan kun foretages, hvis udlændingen samtykker hertil, eller hvis betingelserne i epidemiloven er opfyldt.

Det betyder, at en udlænding i dag vil kunne modsætte sig en undersøgelse for covid-19 og dermed i praksis umuliggøre udrejsen af Danmark, uanset at denne i øvrigt ville kunne gennemføres som en tvangsmæssig udsendelse. Dertil kommer, at der er risiko for, at Danmark i medfør af Dublinforordningen kan overtage ansvaret for at behandle ansøgninger om asyl fra udlændinge, hvor en anden medlemsstat ellers har accepteret at overtage asylansøgeren, hvis det ikke er muligt at overføre den pågældende asylansøger til det ansvarlige land efter Dublinforordningen inden for forordningens frister.

Det er efter regeringens opfattelse uacceptabelt, at en udlænding kan forhindre en udsendelse af landet ved at modsætte sig undersøgelse for covid-19. Disse udlændinge har ikke ret til at opholde sig her i landet og skal derfor forlade landet hurtigst muligt.

Regeringen foreslår derfor, at der indsættes en bestemmelse i udlændingeloven, der gør det muligt at pålægge en udlænding at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven, f.eks. covid-19, og at en sådan undersøgelse om nødvendigt kan gennemføres tvangsmæssigt med politiets bistand, hvis det er nødvendigt for udlændingens udrejse.

2. Lovforslagets indhold

2.1. Undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven i forbindelse med en udlændings udrejse

2.1.1. *Gældende ret*

2.1.1.1. *Udlændingeloven*

2.1.1.1.1. *Udlændinges pligt til at medvirke til sin udrejse*

Det følger af udlændingelovens § 40, stk. 6, 1. pkt., at såfremt politiet (nu Hjemrejsestyrelsen) drager omsorg for en udlændings udrejse, skal udlændingen meddele de nødvendige oplysninger hertil og medvirke til tilvejebringelse af nødvendig rejselegitimation og visum og til udrejsen i øvrigt.

Bestemmelsen fastlægger, at en udlænding, der ikke er udrejst efter udløbet af en fastsat udrejsefrist, og som skal udrejse ved Hjemrejsestyrelsens foranstaltning, har pligt til at meddele de oplysninger, der er nødvendige for, at udrejsen kan finde sted, og i øvrigt at medvirke til udrejsen.

Det betyder, at udlændingen har pligt til at medvirke til at fastlægge sin identitet, at medvirke til at fremskaffe rejselegitimation, f.eks. ved at udfylde og indgive ansøgning om rejselegitimation og indrejsetilladelse til udenlandske repræsentationer og om fornødent at give personligt fremmøde på en repræsentation.

Udlændingen har endvidere pligt til at samarbejde om planlægning og gennemførelse af udrejsen til det land, som myndighederne har bestemt.

2.1.1.1.2. *Legemsbesigtigelse og legemsundersøgelse af en udlænding forud for udsendelse*

Udlændingelovens § 37 a indeholder hjemmel til, at politiet i visse situationer kan foretage legemsbesigtigelse og legemsundersøgelse af en udlænding.

Det fremgår af § 37 a, stk. 3, at politiet i forbindelse med en frihedsberøvelse efter § 36 kan foretage besigtigelse og undersøgelse af udlændingens legeme og tøj med henblik på at fratage udlændingen genstande, som kan benyttes til vold eller undvigelse, eller som i øvrigt kan medføre fare for udlændingen eller andre.

Det fremgår af § 37 a, stk. 7, at legemsundersøgelse af en udlænding, hvis frihedsberøvelse er opretholdt af retten i medfør af § 37, jf. § 36, kun må foretages, hvis der foreligger en konkret og nærliggende fare, eller hvis der er bestemte grunde til at antage, at udlændingen uretmæssigt er i besiddelse af genstande. Politiet kan dog umiddelbart før gennemførelsen af en udsendelse foretage legemsundersøgelse af en udlænding, selv om der ikke foreligger en konkret og nærliggende fare eller

der ikke er bestemte grunde til at antage, at udlændingen uretmæssigt er i besiddelse af genstande, hvis den pågældende er frihedsberøvet med henblik på udsendelse efter § 36, stk. 1, 1-5. pkt.

En legemsundersøgelse omfatter en nærmere undersøgelse af legemet, herunder af dets hulrum, udtagelse af sput- eller blodprøver eller andre tilsvarende prøver eller lignende.

Det følger af ovenstående, at politiet har adgang til at foretage legemsbesigtigelser og legemsundersøgelser af udlændinge for at sikre, at udlændingen ikke er i besiddelse af genstande, der kan være til fare for udlændingen selv eller andre, og at udlændingen ikke forud for udrejsen kan have skjult eller indtaget sådanne genstande.

2.1.1.2. Epidemiloven

Det følger af § 1, stk. 1, i lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme, jf. lovbekendtgørelse nr. 1444 af 1. oktober 2020 (epidemiloven), at med henblik på at hindre, at de i lovens § 2 nævnte smitsomme og andre overførbare sygdomme udbredes her i landet, og at smitte fra disse sygdomme føres ind i landet eller herfra til andre lande, kan sundheds- og ældreministeren iværksætte de foranstaltninger, der er nævnt i eller fastsat i medfør af reglerne i lovens kapitel 3 og 4.

Det følger af epidemilovens § 2, stk. 1, at loven omfatter de alment farlige sygdomme og de øvrige smitsomme og andre overførbare sygdomme, der er optaget på liste A og B som bilag til loven.

De alment farlige sygdomme fremgår af liste A til loven og omfatter bl.a. kopper, SARS og pest. Liste B omfatter øvrige smitsomme og andre overførbare sygdomme, herunder kolera, tuberkulose, salmonellainfektioner og miltbrand.

Efter § 2, stk. 2, kan sundheds- og ældreministeren efter indstilling fra Sundhedsstyrelsen foretage ændringer i de i stk. 1 nævnte lister samt opstille nye lister.

Ved bekendtgørelse nr. 157 af 27. februar 2020 om ændring af liste B til lov om foranstaltninger mod smitsomme sygdomme og andre overførbare sygdomme blev Coronavirussygdom 2019 (co-vid-19) optaget på liste B med virkning fra den 29. februar 2020.

Sondringen mellem alment farlige sygdomme og øvrige smitsomme sygdomme har betydning for, hvilke af lovens foranstaltninger, der kan bringes i anvendelse. Således vil en række foranstaltninger, herunder påbud om undersøgelse for en sygdom, i almindelighed kun kunne finde anvendelse over for de alment farlige sygdomme, jf. dog § 10.

Efter epidemilovens § 10 kan sundheds- og ældreministeren efter rådgivning fra Sundhedsstyrelsen bestemme, at de foranstaltninger, der alene kan iværksættes mod alment farlige sygdomme, jf. lovens §§ 5-9 og 12 a-12 f, også kan iværksættes over for øvrige smitsomme og andre overførbare sygdomme, når disse optræder på en ondartet måde eller med stor udbredelse, eller når andre forhold indebærer en særlig stor risiko for smittespredning.

Bestemmelsen er senest anvendt i forbindelse med håndteringen af covid-19. Efter rådgivning fra Sundhedsstyrelsen bestemte sundheds- og ældreministeren den 17. marts 2020, at epidemilovens §§ 5-7 og §§ 12 a-12 f også omfatter covid-19, jf. bekendtgørelse nr. 213 af 17. marts 2020 om udvidelse af §§ 5-7 og §§ 12 a-12 f i lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme til at omfatte covid-19.

Efter epidemilovens § 5, stk. 1, kan sundheds- og ældreministeren påbyde enhver, der lider af en alment farlig sygdom, eller som formodes at kunne være smittet med en sådan, at lade sig undersøge af en sundhedsperson, at lade sig indlægge på et sygehus eller i anden egnet facilitet eller at lade sig isolere i en egnet facilitet.

Efter bestemmelsens § 5, stk. 3, kan sundheds- og ældreministeren efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om politiets bistand ved anvendelsen af beføjelserne i stk. 1 og 2, herunder om politiets bistand ved gennemførelse af påbud om bl.a. undersøgelse, indlæggelse eller isolation og tvangsmæssig behandling.

Bestemmelsen er senest udmøntet ved bekendtgørelse nr. 368 af 4. april 2020 om undersøgelse, indlæggelse eller isolation og tvangsmæssig behandling i medfør af lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme i forbindelse med håndtering af covid-19. Det følger af bekendtgørelsens § 1, at Styrelsen for Patientsikkerhed bemyndiges til at varetage beføjelserne i epidemilovens § 5, stk. 1 og 2, herunder til at udstede påbud om tvangsundersøgelse, tvangsindlæggelse og tvangsisolation.

Efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1, kan Styrelsen for Patientsikkerhed påbyde enhver, der lider af en alment farlig sygdom, eller som formodes at kunne være smittet med en sådan, at lade sig undersøge af en sundhedsperson, jf. § 5, stk. 1, nr. 1, i epidemiloven. Styrelsen for Patientsikkerhed kan på tilsvarende vis påbyde enhver, der lider af covid-19, eller som formodes at kunne være smittet med covid-19, at lade sig undersøge. Efterkommes påbuddet ikke, kan den pågældende om nødvendigt ved politiets hjælp og under anvendelse af den fornødne magt i overensstemmelse med lov om politiets virksomhed fremstilles for en sundhedsperson til undersøgelse, jf. § 2, stk. 2.

Det følger af bekendtgørelsens § 2, stk. 3, at der ved sundhedspersoner forstås personer, der er autoriserede i henhold til særlig lovgivning til at varetage sundhedsfaglige opgaver, og personer, der

handler på disses ansvar, jf. § 6, stk. 1, i sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 903 af 26. august 2019.

2.1.2. Ministeriets overvejelser

Udlændinge, der ikke har ret til at opholde sig her i landet og derfor skal udrejse, har pligt til at medvirke til sin udrejse, jf. udlændingelovens § 40, stk. 6, 1. pkt.

Det er ministeriets opfattelse, at pligten til at medvirke til sin udrejse efter udlændingelovens § 40, stk. 6, 1. pkt., ikke omfatter en pligt for udlændingen til at fremskaffe dokumentation for, at udlændingen ikke er smittet med en sygdom. Endvidere er det ministeriets opfattelse, at pligten til at medvirke til sin udrejse ikke i dag giver mulighed for at pålægge en udlænding at lade sig undersøge for en sygdom. Ministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at det ikke fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at forpligtelsen til at medvirke til sin udrejse også omfatter en pligt til at lade sig undersøge af en sundhedsperson med henblik på at tilvejebringe sundhedsfaglig dokumentation til brug for udrejsen. Derudover lægger ministeriet vægt på, at en pligt til at lade sig undersøge kan have en sådan indgribende karakter, at det må antages at kræve en klar hjemmel at pålægge en udlænding en sådan pligt.

Der er således efter ministeriets opfattelse et behov for, at Hjemrejsestyrelsen kan pålægge en udlænding at lade sig undersøge for en sygdom med henblik på at tilvejebringe den nødvendige sundhedsfaglige dokumentation til brug for udrejsen.

I de situationer, hvor det vil være relevant at pålægge en udlænding at lade sig undersøge, vil der som udgangspunkt være tale om, at udsendelsen er nærtforestående. Derudover kan der i de tilfælde, hvor f.eks. et modtager- eller transitland eller flyselskab som betingelse for indrejse stiller krav om fremlæggelse af sundhedsfaglig dokumentation, samtidig være krav om, at den sundhedsfaglige undersøgelse er foretaget inden for en nærmere bestemt tidsramme kort før afrejsen. Den sundhedsfaglige undersøgelse vil derfor typisk skulle finde sted i dagene op til udrejsen og vil indgå som et af de sidste led i udrejseforløbet. Der kan imidlertid undtagelsesvis opstå situationer, hvor kravet om den sundhedsfaglige dokumentation stilles tidligere i udrejsesagsbehandlingen.

Politiet kan foretage legemsundersøgelser i medfør af udlændingelovens § 37 a. Det er imidlertid ministeriets vurdering, at politiets adgang til at foretage legemsundersøgelser efter udlændingeloven er begrænset til undersøgelser, der har til formål at undersøge udlændingen for fysiske genstande, herunder våben, medicin eller lignende, som kan benyttes til vold eller undvigelse, eller som i øvrigt kan indebære en fare for udlændingen eller andre. Ministeriet vurderer således, at bestemmelsen ikke kan finde anvendelse i en situation, hvor en udlænding skal fremstilles for en sundhedsperson med henblik på undersøgelse for en sygdom i forbindelse med udrejsen.

Det er endvidere ministeriets vurdering, at epidemilovens bestemmelser, der giver mulighed for at udstede påbud til personer, der lider af eller antages at være smittede med en alment farlig sygdom eller en anden smitsom eller overførbare sygdom, f.eks. covid-19, ikke kan bringes i anvendelse alene med det formål at sikre, at en udlænding kan udrejse af Danmark. Der er i den forbindelse lagt vægt på, at den gældende epidemilov, herunder epidemilovens muligheder for at udstede påbud til personer om at lade sig undersøge, har et sundhedsfagligt formål om at begrænse smitsomme og andre overførbare sygdommes udbredelse her i landet. Der er endvidere lagt vægt på, at det efter den gældende epidemilov er en betingelse for at udstede påbud til personer om at lade sig undersøge, at den pågældende lider af eller formodes at være smittet af sygdommen. Det er ministeriets vurdering, at denne betingelse i størstedelen af tilfældene, hvor en udlænding skal udrejse af Danmark, ikke vil være opfyldt, idet disse udlændinge ikke nødvendigvis forinden udrejsen vil være syge eller udvise symptomer, der kan danne grundlag for en formodning for, at de lider af en sådan sygdom.

Der er således efter Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering ikke hjemmel til at pålægge og om nødvendigt gennemtvinge en undersøgelse af en person for en sygdom omfattet af epidemiloven, herunder covid-19, alene fordi der er tale om en udlænding, der skal udrejse. En udlænding vil således, ved ikke at give sit samtykke til undersøgelsen, i praksis kunne umuliggøre udrejsen, uanset at denne i øvrigt vil kunne gennemføres som en tvangsmæssig udsendelse.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse i udlændingeloven, hvorefter Hjemrejsestyrelsen kan pålægge en udlænding at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven, hvis det er nødvendigt for at sikre udlændingens udrejse. Det foreslås endvidere, at der indsættes en bestemmelse om, at en udlænding, der ikke efterkommer Hjemrejsestyrelsens pålæg om undersøgelse om nødvendigt ved politiets bistand og under anvendelse af den fornødne magt i overensstemmelse med lov om politiets virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 1270 af 29. november 2019 (politiloven), kan fremstilles for en sundhedsperson til undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven.

Der vil efter bestemmelsen kunne foretages undersøgelser for sygdomme, som er omfattet af epidemiloven, og som efter epidemiloven kan danne grundlag for påbud om undersøgelse. Det er efter ministeriets opfattelse nødvendigt, at myndighederne sikres de fornødne handlemuligheder i forbindelse med den globale covid-19-pandemi, men også ved fremtidige udbrud af nye ukendte sygdomme og epidemier. På den baggrund er den foreslåede ordning ikke begrænset til undersøgelse for covid-19.

Den sundhedsfaglige undersøgelse vil kunne omfatte kliniske test mv. af udlændingen, herunder blodprøvetagning, podning og legemsbesigtigelse foretaget af en sundhedsperson.

Ved en sundhedsperson forstås personer, der er autoriserede i henhold til særlig lovgivning til at varetage sundhedsfaglige opgaver, og personer, der handler på disses ansvar, jf. § 6 i sundhedsloven. Det vil f.eks. omfatte læger, sygeplejersker eller personer, der handler på disses ansvar, f.eks. social- og sundhedshjælpere og sygehjælpere.

Hjemrejsestyrelsen vil kunne pålægge en udlænding at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven, hvis undersøgelsen er nødvendig for udlændingens udrejse, og udlændingen ikke frivilligt vil lade sig undersøge.

Hjemrejsestyrelsen vil skulle vurdere, om der er forhold, der taler afgørende imod at pålægge udlændingen at lade sig undersøge. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis udlændingen er særligt sårbar på grund af traumer, ung alder eller lignende.

Udlændingen vil kunne fremstilles for en sundhedsperson ved politiets bistand, hvis udlændingen ikke efterkommer Hjemrejsestyrelsens pålæg om undersøgelse, og undersøgelsen anses for nødvendig for at gennemføre udrejsen.

Det vil være Hjemrejsestyrelsen, der foretager vurderingen af, hvornår det er nødvendigt at pålægge en udlænding at lade sig undersøge for en sygdom. Det vil endvidere være Hjemrejsestyrelsen, der foretager vurderingen af, hvornår det er nødvendigt at anmode politiet om bistand til at fremstille en udlænding for en sundhedsperson. Der lægges op til, at opgaven placeres hos Hjemrejsestyrelsen og ikke hos sundhedsmyndighederne, da der ikke er tale om en sundhedsfaglig vurdering, men derimod en vurdering af, hvilke sagsskridt der er nødvendige for at gennemføre udrejsen.

Hjemrejsestyrelsen vil skulle vejlede udlændingen om konsekvenserne ved ikke at efterkomme Hjemrejsestyrelsens pålæg, herunder at udlændingen om nødvendigt kan fremstilles for en sundhedsperson ved politiets bistand og under eventuel anvendelse af magt.

Det foreslås, at politiet under anvendelse af den fornødne magt i overensstemmelse med lov om politiets virksomhed (politiloven) vil skulle yde bistand til at sikre, at undersøgelsen gennemføres i de tilfælde, hvor udlændingen ikke efterkommer Hjemrejsestyrelsens pålæg om undersøgelse.

Anvendelse af magt vil alene kunne finde sted, når det er nødvendigt for at sikre, at udlændingen kan fremstilles for en sundhedsperson med henblik på at blive undersøgt for en sygdom omfattet af epidemiloven. Det er i den forbindelse en forudsætning, at undersøgelsen er nødvendig for udlændingens udrejse. Herudover skal tiltaget også være så skånsomt og kortvarigt som muligt.

Den praktiske udmøntning af ordningen vil skulle ske i samarbejde mellem Hjemrejsestyrelsen og regionsrådet eller en privat sundhedsfaglig aktør.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 og bemærkningerne hertil.

2.2. Behandling af personoplysninger, herunder helbredsoplysninger, uden udlændingens samtykke

2.2.1. Gældende ret

Behandling af personoplysninger er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse), herefter databeskyttelsesforordningen, og lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordningen om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven).

Det følger af databeskyttelseslovens § 6, stk. 1, at behandlingen af almindelige personoplysninger alene må finde sted, hvis mindst en af betingelserne i databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra a-f, er opfyldt. Efter databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, er behandling bl.a. tilladelig, hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt. Efter databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra c, er behandling lovlig, hvis behandling er nødvendig for at overholde en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige. Behandlingshjemlerne i databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra c og e, kan anvendes som direkte behandlingshjemler, men der er efter forordningens artikel 6, stk. 2, mulighed for, at medlemsstaterne kan fastsætte mere specifikke nationale krav til behandlingen og andre foranstaltninger for at sikre lovlig og rimelig behandling.

Det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 3, at grundlaget for behandling i henhold til stk. 1, litra c og e skal fremgå af EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret. Formålet med behandlingen skal være fastlagt i dette retsgrundlag eller for så vidt angår den behandling, der er omhandlet i stk. 1, litra e, være nødvendig for udførelsen af en opgave i samfundets interesse eller henhøre under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt. Dette retsgrundlag kan indeholde specifikke bestemmelser med henblik på at tilpasse anvendelsen af bestemmelserne i denne forordning, bl.a. de generelle betingelser for lovlighed af den dataansvarliges behandling, hvilke typer oplysninger der skal behandles, berørte registrerede, hvilke enheder personoplysninger må videregives til, og formålet hermed, formålsbegrænsninger, opbevaringsperioder og behandlingsaktiviteter samt behandlingsprocedurer, herunder foranstaltninger til sikring af lovlig og rimelig behandling såsom i andre specifikke databehandlingssituationer som

omhandlet i kapitel IX. EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret skal opfylde et formål i samfundets interesse og stå i rimeligt forhold til det legitime mål, der forfølges.

Det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 1, at behandling af særlige kategorier af personoplysninger, herunder helbredsoplysninger, som udgangspunkt er forbudt. Efter bestemmelserne i artikel 9, stk. 2, kan der gøres undtagelse til forbuddet i stk. 1. Det kan f.eks. ske, hvis behandling er nødvendig, for at retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, eller når domstole handler i deres egenskab af domstol, jf. § 9, stk. 2, litra f, eller hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til væsentlige samfundsinteresser på grundlag af EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret og står i rimeligt forhold til det mål, der forfølges, respekterer det væsentligste indhold af retten til databeskyttelse og sikrer passende og specifikke foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes grundlæggende rettigheder og interesser, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra g. Reglen i databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra g, er i dansk ret blevet aktiveret i databeskyttelseslovens § 7, stk. 4, hvoraf det fremgår, at forbuddet mod behandling af følsomme personoplysninger omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 1, ikke gælder, hvis behandling af oplysninger er nødvendig af hensyn til væsentlige samfundsinteresser.

Behandling af personoplysninger vil endvidere skulle ske med iagttagelse af kravene i bl.a. databeskyttelsesforordningens artikel 5. Det følger af artikel 5, stk. 1, litra a, at personoplysninger skal behandles lovligt, rimeligt og på en gennemsigtig måde i forhold til den registrerede (lovlighed, rimelighed og gennemsigtighed). Endvidere må personoplysninger i henhold til artikel 5, stk. 1, litra b, alene indsamles til udtrykkeligt angivne og legitime formål og må ikke viderebehandles på en måde, der er uforenelig med disse formål (formålsbegrænsning).

Det fremgår herudover af databeskyttelsesforordningens artikel 5, stk. 1, litra c, at personoplysninger skal være tilstrækkelige, relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles (dataminimering).

Databeskyttelsesforordningens kapitel V vedrører overførsler af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer.

Efter databeskyttelsesforordningens artikel 44 må enhver overførsel af personoplysninger, som underkastes behandling eller planlægges behandlet efter overførsel til et tredjeland eller en international organisation, kun finde sted, hvis betingelserne i forordningen kapitel V - med forbehold af de øvrige bestemmelser i forordningen – opfyldes af den dataansvarlige og databehandleren. Et tredjeland er et land, som ikke er medlem af EU eller EØS. Der sondres mellem, om en overførsel sker til såkaldte sikre tredjelande (artikel 45) eller usikre tredjelande (artiklerne 46, 47 og 49). Det bemærkes, at der efter bestemmelsen kun kan ske overførsel af personoplysninger til et tredjeland, såfremt

betingelserne i forordningens kapitel 2 (og databeskyttelsesloven) om de grundlæggende behandlingsprincipper og hjemmel er opfyldt.

Det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 45, stk. 1, at overførsel af personoplysninger til et tredjeland eller en international organisation kan finde sted, hvis Kommissionen har fastslået, at tredjelandet, et område eller en eller flere specifikke sektorer i dette tredjeland har et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau. En sådan overførsel kræver ikke en specifik godkendelse. Det følger herudover af databeskyttelsesforordningens artikel 45, stk. 3, at Kommissionen efter vurdering af beskyttelsesniveauets tilstrækkelighed ved hjælp af en gennemførelsesretsakt kan fastslå, at et tredjeland sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau i overensstemmelse med kriterierne i databeskyttelseslovens artikel 45, stk. 2.

I databeskyttelsesforordningens artikel 46 fastsættes der regler for, hvornår en dataansvarlig eller en databehandler – ved at give tilstrækkelige garantier – må overføre personoplysninger til et tredjeland eller en international organisation, som Kommissionen (endnu) ikke i medfør af artikel 45, stk. 3, har fastslået sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau.

Det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 46, stk. 1, at den dataansvarlige eller databehandleren kun må overføre personoplysninger til et tredjeland eller en international organisation, hvis vedkommende har givet de fornødne garantier, og på betingelse af, at rettigheder, som kan håndhæves, og effektive retsmidler for registrerede er tilgængelige. Uanset om garantierne sikres gennem databeskyttelsesforordningens artikel 46, stk. 2 eller 3, så er det et krav, at rettighederne kan håndhæves, og at der er effektive retsmidler tilgængelige for de registrerede, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 46, stk. 1.

Det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 49, at i mangel af afgørelse om tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet i henhold til artikel 45, stk. 3, eller fornødne garantier i henhold til artikel 46, herunder bindende virksomhedsregler, må en overførsel eller flere overførsler af personoplysninger til et tredjeland eller en international organisation kun finde sted på en af de til artiklen tilknyttede betingelser, herunder at overførslen er nødvendig af hensyn til vigtige samfundsinteresser, jf., stk. 1, litra d.

Det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 49, stk. 4, at de samfundsinteresser, der er omhandlet i stk. 1, første afsnit, litra d, skal være anerkendt i EU-retten eller retten i den medlemsstat, som den dataansvarlige er underlagt. Som eksempler på vigtige samfundsinteresser kan nævnes international udveksling af oplysninger mellem konkurrencemyndigheder eller udveksling af hensyn til folkesundheden, herunder i tilfælde af kontaktsporing i forbindelse med smitsomme sygdomme, jf. forordningens præambelbetragtning nr. 112.

Det følger videre af databeskyttelsesforordningens artikel 49, stk. 1, litra e, at en tredjelandsoverførsel kan finde sted, hvis det er nødvendigt for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares. Den pågældende overførsel kan kun finde, når den er nødvendig for, at det pågældende retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares.

Det fremgår desuden af forordningens præambelbetragtning nr. 111, at en overførelse bør tillades under visse omstændigheder, herunder når det er nødvendigt i forbindelse med at fastlægge et retskrav, herunder et administrativt retskrav, eller når vigtige samfundsinteresser i henhold til EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret kræver det.

2.2.2. *Ministeriets overvejelser*

Efter den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 37 a, stk. 8, kan Hjemrejsestyrelsen pålægge en udlænding at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven, hvis det er nødvendigt for at sikre udlændingens udrejse. Efterkommer udlændingen ikke Hjemrejsestyrelsens pålæg, kan udlændingen om nødvendigt ved politiets bistand og eventuel anvendelse af magt fremstilles for en sundhedsperson til undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven.

Det er i den forbindelse afgørende, at der kan ske den fornødne behandling af almindelige personoplysninger, herunder oplysninger som kan identificere udlændingen, og særlige kategorier af personoplysninger, som f.eks. helbredsoplysninger, uden udlændingens samtykke. Det sikres herved, at der kan udstedes den relevante og tilstrækkelige sundhedsfaglige dokumentation, og at det er tydeligt, at disse helbredsoplysninger kan videregives til Hjemrejsestyrelsen, andre lande og private aktører, der varetager transportopgaven i forbindelse med udlændingens udrejse.

For så vidt angår behandling af almindelige personoplysninger er det Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at behandling er nødvendig af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse og under offentlig myndighedsudøvelse, jf. artikel 6, stk. 1, litra e. Ministeriet bemærker i den forbindelse, at Hjemrejsestyrelsens varetagelse af opgaven vedrørende udlændingens udrejse af landet må anses for at være i samfundets interesse.

For så vidt angår behandling af særlige kategorier af personoplysninger, herunder helbredsoplysninger, er det Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at behandling er nødvendig for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, jf. artikel 9, stk. 1, litra f. Ministeriet vurderer endvidere, at behandling er nødvendig af hensyn til væsentlige samfundsinteresser på grundlag af EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra g. Ministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at det følger af udlændingeloven, at udlændinge, der ikke har ret til at opholde sig her i landet, skal udrejse af landet, og at politiet (nu Hjemrejsestyrelsen) drager omsorg for udrejsen, hvis ikke udlændingen udrejser frivilligt, jf. udlændingelovens § 30, stk. 1 og 2. Ministeriet lægger endvidere vægt på, at det må anses for en væ-

sentlig samfundsinteresse at sikre overholdelse af udlændingelovgivningen, herunder sikre, at afgørelsen om, at udlændingen ikke har ret til lovligt ophold her i landet, effektueres.

Af artikel 9, stk. 2, litra g, følger endvidere, at behandlingen skal stå i rimeligt forhold til det mål, der forfølges, respekterer det væsentligste indhold af retten til databeskyttelse, herunder lovlighed, rimelighed og gennemsigtighed, formålsbegrænsning og dataminimering, og i øvrigt sikrer passende foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes grundlæggende rettigheder og interesser. Ministeriet bemærker i den forbindelse, at behandling af helbredsoplysninger i forbindelse med udlændingens udrejse kan være afgørende i forhold til at sikre, at udlændinge, der ikke har ret til at opholde sig her i landet, udrejser. Ministeriet bemærker endvidere, at hensynet til at hindre smittespredning af sygdomme fra Danmark til andre lande må tillægges betydelig vægt.

Ministeriet forudsætter, at Hjemrejsestyrelsen generelt indretter sig på en måde, således at ordningen respekterer det væsentligste indhold af retten til databeskyttelse og i øvrigt sikrer den registrerede passende foranstaltninger til beskyttelse af sine grundlæggende rettigheder og interesser.

For så vidt angår overførsel af oplysninger til andre lande bemærker ministeriet, at der kan ske overførsel af oplysninger til sikre og usikre tredjelande, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 45, 46, 47 og 49. Det er i den forbindelse bl.a. en forudsætning, at betingelserne i forordningens kapitel 2 og databeskyttelsesloven om de grundlæggende behandlingsprincipper og hjemmel er opfyldt.

For sikre tredjelande gælder det efter databeskyttelsesforordningens artikel 45, stk. 1, at overførsel af personoplysninger kan finde sted, hvis Kommissionen har fastslået, at tredjelandet, et område eller en eller flere specifikke sektorer i dette tredjeland har et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau. En sådan overførsel kræver ikke en specifik godkendelse.

For usikre tredjelande gælder det efter databeskyttelsesforordningens artikel 46, stk. 1, at den dataansvarlige eller databehandleren kun må overføre personoplysninger til et tredjeland eller en international organisation, hvis vedkommende har givet de fornødne garantier, og på betingelse af, at rettigheder, som kan håndhæves, og effektive retsmidler for registrerede er tilgængelige. Uanset om garantierne sikres gennem databeskyttelsesforordningens artikel 46, stk. 2 eller 3, så er det et krav, at rettighederne kan håndhæves, og at der er effektive retsmidler tilgængelige for de registrerede, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 46, stk. 1.

For usikre tredjelande gælder endvidere efter databeskyttelsesforordningens artikel 49, at i mangel af afgørelse om tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet i henhold til artikel 45, stk. 3, eller fornødne garantier i henhold til artikel 46, herunder bindende virksomhedsregler, må en overførsel eller flere overførsler af personoplysninger til et tredjeland eller en international organisation kun finde sted på en af de til artiklen tilknyttede betingelser.

Udlændinge- og Integrationsministeriet vurderer i den forbindelse, at den foreslåede overførsel af personoplysninger til et tredjeland mv. er nødvendig af hensyn til vigtige samfundsinteresser, jf. artikel 49, stk. 1, litra d, herunder af hensyn til international udveksling af oplysninger mellem konkurrencemyndigheder og udveksling af hensyn til folkesundheden, herunder i tilfælde af kontaktsporing i forbindelse med smitsomme sygdomme, jf. forordningens præambelbetragtning nr. 112. Ministeriet vurderer endvidere, at den foreslåede overførsel af personoplysninger er nødvendig for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, herunder at det sikres, at udlændingen udrejser af landet.

Det forudsættes generelt, at Hjemrejsestyrelsen efterlever betingelserne i databeskyttelsesforordningens kapitel 2 og databeskyttelsesloven om de grundlæggende behandlingsprincipper og hjemmel. Det forudsættes endvidere, at Hjemrejsestyrelsen efterlever oplysningspligten i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 13 og 14 og databeskyttelseslovens § 22.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse i udlændingeloven, hvorefter sundhedsmyndighederne, sundhedspersoner, sundhedsvæsenet og Hjemrejsestyrelsen i forbindelse med en undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven uden udlændingens samtykke kan behandle personoplysninger, herunder helbredsoplysninger, hvis behandlingen er nødvendig for udlændingens udrejse.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at der uden udlændingens samtykke kan ske videregivelse af personoplysninger til sundhedsmyndighederne, sundhedspersoner og sundhedsvæsenet til brug for identifikation af udlændingen samt udstedelse af relevant sundhedsfaglig dokumentation til udrejsen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer endvidere, at der fra sundhedsmyndighederne, sundhedspersoner og sundhedsvæsenet uden udlændingens samtykke kan ske videregivelse af helbredsoplysninger, herunder resultatet af en sundhedsfaglig undersøgelse, til Hjemrejsestyrelsen.

Der vil ved en sundhedsperson skulle forstås personer, der er autoriserede i henhold til særlig lovgivning til at varetage sundhedsfaglige opgaver, herunder læger og sygeplejersker, og personer, der handler på disses ansvar, f.eks. social- og sundhedshjælpere og sygehjælpere, jf. § 6 i sundhedsloven.

Det foreslås endvidere, at der indsættes en bestemmelse i udlændingeloven, hvorefter Hjemrejsestyrelsen uden udlændingens samtykke kan videregive helbredsoplysninger til andre lande og private aktører i det omfang, det er nødvendigt for udlændingens udrejse.

Bestemmelsen vil således skabe klar hjemmel til, at Hjemrejsestyrelsen uden udlændingens samtykke i det omfang, det er nødvendigt for udlændingens udrejse, kan videregive dokumentation for resultatet af den sundhedsfaglige undersøgelse til et andet land, herunder det modtagende land, et transitland eller private aktører, herunder flyselskaber eller andre aktører, der udfører transportopgaver forbundet med udrejsen. Modtagende lande vil kunne være EU/EØS-lande og tredjelande, herunder både sikre og usikre tredjelande.

Videregivelsen vil skulle ske på baggrund af en konkret anmodning fra det modtagende land, transitlandet eller den private aktør. Hjemrejsestyrelsen vil i hvert enkelt tilfælde skulle vurdere behovet for videregivelsen af oplysningerne.

Hjemrejsestyrelsen vil bl.a. skulle sikre, at udlændingen oplyses om, at personoplysninger, herunder helbredsoplysninger, kan behandles uden udlændingens samtykke. Hjemrejsestyrelsen skal endvidere sikre, at videregivelse alene sker, når det er nødvendigt for udlændingens udrejse, og at oplysningerne behandles med tilstrækkelig sikkerhed og alene opbevares, så længe det er nødvendigt for udlændingens udrejse.

De foreslåede bestemmelser fastsætter nationale særregler med hjemmel i databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e og artikel 9, stk. 2, litra g.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 og bemærkningerne hertil.

3. Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 37 a, stk. 8, at Hjemrejsestyrelsen kan pålægge en udlænding at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven, hvis det er nødvendigt for at sikre udlændingens udrejse. Efterkommer udlændingen ikke Hjemrejsestyrelsens pålæg, kan udlændingen om nødvendigt ved politiets bistand og eventuel anvendelse af magt kunne fremstilles for en sundhedsperson til undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven.

Et pålæg fra Hjemrejsestyrelsen om at lade sig undersøge for en sygdom vil navnlig kunne rejse spørgsmål i forhold til EMRK artikel 8.

Efter artikel 8, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), har enhver ret til respekt for bl.a. sit privatliv.

Den foreslåede bestemmelse, hvorefter en udlænding kan pålægges at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven, hvis det er nødvendigt for at sikre udlændingens udrejse, kan medføre indgreb i den pågældende udlændings ret til respekt for privatlivet 8.

Det bemærkes i den forbindelse, at det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (Domstolen) praksis, at f.eks. et pålæg om udtagelse af en blodprøve udgør et indgreb i retten til respekt for privatlivet, jf. bl.a. *Canonne mod Frankrig*, afgørelse af 2. juni 2015. Ligeledes følger det, at lægelig behandling af en mindreårig, herunder eksempelvis udtagelse af en blodprøve, vil udgøre et indgreb, der kræver samtykke fra forældremyndighedsindehaveren eller uopsættelighed, jf. Domstolens dom af 23. marts 2010 i sagen *M. A. K. og R. K. mod Storbritannien*, pr. 75-80 samt Jon F. Kjølbro, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention - for praktikere*, 5. udgave (2020), side 864.

Rettighederne omfattet af EMRK artikel 8 er imidlertid ikke absolutte, idet der kan gøres indgreb, hvis det er foreskrevet ved lov og er nødvendigt i et demokratisk samfund (dvs. opfylder kravet om proportionalitet) til varetagelse af nærmere bestemte anerkendelsesværdige formål, herunder den offentlige tryghed, landets økonomiske velfærd og den offentlige sundhed, jf. EMRK artikel 8, stk. 2.

Med den foreslåede ordning vil indgrebet blive foreskrevet ved lov, og den foreslåede bestemmelse forfølger anerkendelsesværdige hensyn til den offentlige tryghed, landets økonomiske velfærd, immigrationskontrol og sikring af overholdelse af immigrationslovgivningen samt den offentlige sundhed, herunder i forhold til at begrænse smittespredning til andre lande.

Det er endvidere vurderingen, at den foreslåede bestemmelse ikke går videre, end hvad der er nødvendigt, for at opnå formålet. Der er i den forbindelse bl.a. lagt vægt på, at pålæg alene kan gives, hvis der er reel udsigt til, at udlændingen kan udrejse, og det efter en konkret vurdering er nødvendigt for at sikre den fornødne sundhedsfaglige dokumentation med henblik på at gennemføre udrejse. Dertil kommer, at pålæg alene kan gives, hvis udlændingen forinden pålægget har haft mulighed for frivilligt at lade sig undersøge.

Endelig er der lagt vægt på, at det i alle tilfælde vil blive vurderet, om der er forhold, der taler afgørende imod at pålægge udlændingen at lade sig undersøge. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis udlændingen er særligt sårbar på grund af traumer, ung alder eller lignende.

Det er på den baggrund Udlændinge- og Integrationsministeriets opfattelse, at forslaget kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

4.1. Økonomiske konsekvenser

[Under udarbejdelse]

4.2. Implementeringsmæssige konsekvenser

[Under udarbejdelse]

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

[Under udarbejdelse]

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget indebærer, at udlændinge, der ikke har ret til at opholde sig her i landet, om nødvendigt ved politiets bistand og under anvendelse af den fornødne magt vil kunne fremstilles for en sundhedsperson med henblik på undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven, hvis det er nødvendigt for at sikre udlændingens udrejse.

Lovforslaget vil således kunne medføre negative administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

8.1. Udsendelsesdirektivet

Europaparlamentets og Rådets direktiv 2008/115/EF af 16. december 2008 om fælles standarder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelandstatsborgere med ulovligt ophold (udsendelsesdirektivet) er omfattet af det danske forbehold om retlige og indre anliggender. Direktivet er imidlertid en udbygning af Schengen-reglerne og finder på den baggrund anvendelse i Danmark, jf. protokol nr. 22 om Danmarks stilling.

Direktivet fastsætter fælles standarder og procedurer om bl.a. afgørelser om tilbagesendelse, udrejsefrister, udsendelse, herunder tvangsforanstaltninger til gennemførelse af udsendelse, indrejseforbud, frihedsberøvelse, mv.

Under forudsætning om, at Hjemrejsestyrelsens pålæg om undersøgelse samt et eventuelt tvangsindgreb efter den foreslåede ordning sker med den fornødne proportionalitet, forfølger et sagligt formål mv., er det ministeriets vurdering, at udsendelsesdirektivet ikke er til hinder for den foreslåede ordning, hvorefter en udlænding kan pålægges at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven og om nødvendigt fremstilles for en sundhedsperson ved politiets bistand med henblik på en sådan undersøgelse, hvis det er nødvendigt for at sikre udlændingens udrejse.

8.2. Dublinforordningen

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 604/2013 af 26. juni 2013 om fastsættelse af kriterier og procedurer til afgørelse af, hvilken medlemsstat der er ansvarlig for behandlingen af en ansøgning om international beskyttelse, der er indgivet af en tredjelandstatsborger eller en statsløs i en af medlemsstaterne (Dublin III-forordningen), er omfattet af det danske forbehold om retlige og indre anliggender. Danmark er imidlertid tilknyttet Dublinforordningen på mellemstatsligt grundlag via en parallelaftale.

Dublinforordningens formål er at sikre, at en asylansøgning, der indgives i EU, kun behandles af én medlemsstat.

Dublinforordningen indeholder ikke særskilte regler vedrørende adgangen til at foranstalte test for sygdomme forud for en overførsel eller tilbageførsel af en person til en anden medlemsstat. Det er Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at forordningen ikke er til hinder for, at der nationalt indføres en mulighed for at pålægge en udlænding at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven samt om nødvendigt fremstille udlændingen for en sundhedsperson til undersøgelse for en sådan sygdom, hvis det er nødvendigt for overførslen eller tilbageførslen af den pågældende, og at der med den fornødne proportionalitet vil kunne anvendes tvangsindgreb i den forbindelse.

Lovforslaget indeholder ikke øvrige EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 27. oktober 2020 til den 3. november 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatsamfundet, Amnesty International, Asylret, Bedsteforældre for Asyl, Centralorganisationernes Fællesudvalg CFU, Danes Worldwide, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Rejsebureauforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Flygtningehjælp, DFUNK - Dansk Flygtningehjælps Ungdom, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Almindelige Danske Lægeforening, Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder, Den Katolske Kirke i Danmark, DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur, Dansk Sygeplejeråd, Dokumentations- og Rådgivningscenteret om Racediskrimination, Dommerfuldmægtigforeningen, Finansrådet, Flygtningenævnet, FOA, Folkehøjskolernes forening i Danmark, Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Fredsfonden, Færøernes Landsstyre, HK/Danmark, Indvandrermedicinsk Klinik, Odense Universitetshospital, Indvandreradgivningen, Institut for Menneskerettigheder, International Organization for Migration (IOM), Kirkernes Integrationstjeneste, Kommunernes Landsforening (KL), Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed (Kvindefrihedsligaen), Landsforeningen Adoption og Samfund, Landsforeningen af For-

svarsadvokater, Landsorganisation af kvindekrisecentre (LOKK), Mellempfolkeligt Samvirke, Naalakkersuisut (Grønlands Selvstyre), Politiforbundet i Danmark, PRO-Vest, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Red Barnet, Refugees Welcome, Retspolitisk Forening, Rigspolitiet, Røde Kors, Rådet for Etniske Minoriteter, SOS mod Racisme, Udlændingenævnet, UNHCR Regional Representation for Northern Europe, United Nations Children's Fund (UNICEF), United Nations High Commissioner for Refugees, Work-live-stay southern Denmark, World Health Organization (WHO), Ægteskab Uden Grænser, Ældresagen, Aarhus Erhverv / International Community og 3F.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	[Under udarbejdelse]	[Under udarbejdelse]
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	[Under udarbejdelse]	[Under udarbejdelse]
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	[Under udarbejdelse]	[Under udarbejdelse]
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	[Under udarbejdelse]	[Under udarbejdelse]
Administrative konsekvenser for borgerne		
Miljømæssige konsekvenser		
Forholdet til EU-retten		
[Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering] / [Går videre end minimumskrav i EU-regulering] (sæt X)	Ja	Nej

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

§ 1

Til nr. 1

Der er ikke efter gældende ret hjemmel til generelt at pålægge udlændinge, der skal udrejse af Danmark, at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven, herunder covid-19. Der er endvidere ikke hjemmel til ved politiets bistand og under eventuel anvendelse af magt at fremstille udlændinge, der skal udrejse, for en sundhedsperson.. En sådan undersøgelse kan således alene gennemføres, hvis udlændingen samtykker hertil, eller hvis betingelserne i den gældende epidemi-lov er opfyldt.

En udlænding kan således ved ikke at samtykke til en sundhedsfaglig undersøgelse i praksis umuliggøre udrejsen af Danmark, uanset at denne i øvrigt ville kunne gennemføres som en tvangsmæssig udsendelse. Det er efter Udlændinge- og Integrationsministeriets opfattelse en uhensigtsmæssig retstilstand, der kan hæmme udsendelsesarbejdet.

Det følger derfor af den foreslåede bestemmelse i § 37 a, stk. 8, at Hjemrejsestyrelsen kan, hvis det er nødvendigt med henblik på at sikre udlændingens udrejse, pålægge en udlænding, der efter reglerne i kapitlerne 1 og 3-5 a ikke har ret til at opholde sig her i landet, at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven. Det følger endvidere, at en udlænding, der ikke efterkommer Hjemrejsestyrelsens pålæg, om nødvendigt ved politiets bistand og under anvendelse af den fornødne magt i overensstemmelse med politiloven kan fremstilles for en sundhedsperson, jf. sundhedslovens § 6, til undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven.

Formålet med den foreslåede ændring er at gøre det muligt at pålægge og eventuelt gennemtvinge en undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven, hvis det er nødvendigt for, at en udlænding, der ikke har ret til at opholde sig her i landet, udrejser af Danmark. Udlændinge, der skal udrejse, vil således ikke længere ved ikke at samtykke til en sundhedsfaglig undersøgelse kunne umuliggøre sin udrejse.

Bestemmelsen vil skulle omfatte udlændinge, der efter kapitlerne 1 og 3-5 a i udlændingeloven ikke har ret til ophold her i landet, og som skal udrejse ved Hjemrejsestyrelsens foranstaltning. Det drejer sig således bl.a. – men ikke udelukkende – om udlændinge, der er meddelt endeligt afslag på en ansøgning om opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7, eller som har frafaldet en sådan ansøgning, udlændinge, der er udvist ved dom som følge af et strafbart forhold, jf. udlændingelovens §§ 22-24 eller 25 c, jf. § 49, udlændinge, der er udvist efter §§ 25 a-25 b, udlændinge, som er udvist

efter udlændingelovens § 25, og udlændinge, der skal overføres eller tilbageføres efter reglerne i Dublinforordningen, jf. § 29 a.

Hjemrejsestyrelsen vil kunne pålægge en udlænding at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven, hvis undersøgelsen er nødvendig for at sikre udlændingens udrejse, og udlændingen ikke frivilligt vil lade sig undersøge.

Det vil være en forudsætning for at fremstille udlændingen for en sundhedsperson ved politiets bistand, at udlændingen ikke efterkommer Hjemrejsestyrelsens pålæg om undersøgelse, og at undersøgelsen må anses for nødvendig for at sikre udrejsen.

Det vil således gælde, at der er tale om en undersøgelse for en sygdom, som er omfattet af epidemiloven, og som kan danne grundlag for påbud om undersøgelse for sygdommen. Aktuelt vil der således være tale om sygdomme, der er omfattet af bilag A til lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme, samt covid-19, jf. bekendtgørelse nr. 213 af 17. marts 2020 om udvidelse af §§ 5-7 og §§ 12 a-12 f i lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme.

En undersøgelse vil kunne anses for nødvendig for udlændingens udrejse, hvis udrejsen konkret er mulig, og det modtagende land, transitlandet eller det flyselskab eller anden aktør, der skal forestå transporten af udlændingen til det modtagende land, stiller krav om dokumentation for, at den pågældende ikke er smittet med en sygdom omfattet af epidemiloven, herunder covid-19.

Det vil som udgangspunkt skulle gælde, at udrejsen er nært forestående, hvilket bl.a. indebærer, at alle øvrige forudsætninger for udrejsen er til stede.

Dog kan det ikke udelukkes, at der vil kunne opstå situationer, hvor det modtagende land, transitlandet eller det flyselskab eller en anden aktør, der skal forestå transporten af udlændingen, tidligere i udsendelsessagsbehandlingen stiller krav om dokumentation for, at den pågældende ikke er smittet med en sygdom omfattet af epidemiloven. I sådanne situationer vil Hjemrejsestyrelsen ligeledes kunne pålægge udlændingen en sundhedsfaglig undersøgelse, ligesom der vil kunne iværksættes et tvangsindgreb efter bestemmelsen.

Det vil ikke være en betingelse, at udlændingen skal udsendes ved tvang, da en udlænding kan ønske frivilligt at udrejse, men ikke ønske at efterkomme Hjemrejsestyrelsens pålæg om at lade sig undersøge.

Det vil være Hjemrejsestyrelsen, der vurderer, om der er grundlag for at pålægge udlændingen en undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven, ligesom det vil være Hjemrejsestyrelsen, der

vurderer, om der er grundlag for at anmode politiet om bistand til at fremstille udlændingen for en sundhedsperson. Hjemrejestyrelsen vil i den forbindelse ligeledes skulle vurdere, om der er forhold, der taler afgørende imod at pålægge undersøgelsen eller iværksætte en tvangsmæssig undersøgelse. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis udlændingen er særligt sårbar på grund af traumer, ung alder eller lignende.

Hjemrejestyrelsen vil forud for iværksættelse af et eventuelt tvangsindgreb skulle sikre, at det for udlændingen står klart, at udlændingen er blevet pålagt at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven, fordi den sundhedsfaglige dokumentation er nødvendig for at gennemføre udrejsen. Hjemrejestyrelsen vil endvidere skulle sikre, at udlændingen gøres bekendt med konsekvenserne ved ikke frivilligt at efterkomme Hjemrejestyrelsens pålæg om undersøgelse, herunder at udlændingen om nødvendigt kan fremstilles for en sundhedsperson ved politiets bistand og under anvendelse af magt.

Det forudsættes, at Hjemrejestyrelsen i forbindelse med pålægget om undersøgelsen har opfordret udlændingen til frivilligt at lade sig undersøge for sygdommen, og at udlændingen tydeligt ved ord eller handling har tilkendegivet, at udlændingen ikke vil samtykke til undersøgelsen. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis udlændingen mundtligt tilkendegiver over for Hjemrejestyrelsen, en sundhedsperson eller andre, at udlændingen ikke ønsker at lade sig undersøge, eller hvis udlændingen uden lovligt forfald ikke møder op til en aftalt undersøgelse.

Vejledning om og opfordring til at lade sig undersøge skal ske på et sprog, som udlændingen forstår, eller med rimelighed kan formodes at forstå.

Beslutningen om at pålægge en udlænding at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven vil være en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. Dette betyder, at forvaltningslovens krav om f.eks. parthøring, begrundelse og klagevejledning vil skulle efterleves. Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke i lyset af forvaltningsloven stilles direkte krav om, at parthøring skal foretages på skriftligt grundlag. Hjemrejestyrelsens pålæg om undersøgelse vil kunne påklages til Udlændinge- og Integrationsministeriet. Klagen vil blive tillagt opsættende virkning.

I de tilfælde, hvor politiets bistand til andre myndigheder forudsætter anvendelse af magt, vil det være politiet, der skønner, om betingelserne for at anvende magt er til stede, herunder om magtanvendelsen i den konkrete situation er i overensstemmelse med de almindelige krav om nødvendighed, proportionalitet og anvendelse af mindst indgribende middel. Politiet vil således – uanset om politiet efter lovgivningen er forpligtet til at yde særmyndigheden bistand – efter en konkret vurdering kunne afstå fra at imødekomme en anmodning om bistand, hvis bistanden forudsætter magtanvendelse, som der efter politiets skøn ikke er grundlag for. Det bemærkes endvidere, at politiets bistand til andre myndigheder – som politiets øvrige opgaver – er underlagt politiets prioritering af

ressourcerne. Politiet vil derfor i givet fald kunne afslå en konkret anmodning om bistand til en anden myndighed ud fra hensynet til at kunne varetage mere presserende opgaver.

Politiet vil kunne anvende magtmidler for at sikre gennemførelsen af undersøgelsen. Politiets eventuelle anvendelse af magt i den forbindelse vil skulle ske i overensstemmelse med bestemmelserne i politiloven.

I forbindelse med den bistand, som politiet vil være forpligtet til at yde efter den foreslåede bestemmelse, vil politiet om nødvendigt kunne anvende magt, jf. politilovens § 15, nr. 4.

Det vil være politiet, der skønner, om betingelserne for magtanvendelse er til stede. De generelle betingelser for politiets magtanvendelse findes i politilovens § 16. Bestemmelsen gælder endvidere for anvendelse af de magtmidler, der er udtrykkeligt reguleret af de særlige bestemmelser om skydevåben, stav, hund, gas og peberspray, jf. politilovens §§ 17-20 a.

Ifølge politilovens § 16, stk. 1, skal politiets magtanvendelse være nødvendig og forsvarlig, og magtanvendelsen må alene ske med midler og i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet. Desuden skal magt anvendes så skånsomt, som omstændighederne tillader, og således at eventuelle skader begrænses til et minimum, jf. politilovens § 16, stk. 2.

Klager over politipersonales adfærd i tjenesten kan indgives til Den Uafhængige Politiklagemyndighed.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås endvidere, at der indsættes en bestemmelse i udlændingelovens § 37 a, stk. 9, hvorefter sundhedsmyndighederne, sundhedspersoner, sundhedsvæsenet og Hjemrejsestyrelsen i forbindelse med en undersøgelse omfattet af stk. 8, uden udlændingens samtykke kan behandle personoplysninger, herunder helbredsoplysninger, i det omfang behandlingen er nødvendig for udlændingens udrejse.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at Hjemrejsestyrelsen til sundhedsmyndighederne, sundhedspersoner og sundhedsvæsenet vil kunne videregive oplysninger til brug for endelig identifikation af udlændingen, herunder udlændingens personID, pasnummer eller andre relevante oplysninger, der er nødvendige for at kunne udstede sundhedsfaglig dokumentation for, at udlændingen ikke er smittet med en sygdom omfattet af epidemiloven, f.eks. covid-19.

Den foreslåede bestemmelse indebærer endvidere, at sundhedsmyndighederne, sundhedspersoner og sundhedsvæsenet uden udlændingens samtykke vil kunne videregive helbredsoplysninger, her-

under resultatet af den sundhedsfaglige undersøgelse, jf. den foreslåede bestemmelse i § 37 a, stk. 8, til Hjemrejsestyrelsen.

Der vil ved en sundhedsperson skulle forstås personer, der er autoriserede i henhold til særlig lovgivning til at varetage sundhedsfaglige opgaver, og personer, der handler på disses ansvar, jf. § 6 i sundhedsloven. Det vil f.eks. omfatte læger, sygeplejersker eller personer, der handler på disses ansvar, f.eks. social- og sundhedshjælpere og sygehjælpere.

Det vil ikke være en forudsætning for behandlingen af personoplysningerne, at udlændingen ikke har samtykket til at lade sig undersøge af en sundhedsperson. Sundhedsmyndighederne, sundhedspersoner og sundhedsvæsenet vil således kunne fremsende helbredsoplysninger til Hjemrejsestyrelsen, uanset om udlændingen frivilligt har ladet sig undersøge.

Det foreslås desuden, at der indsættes en bestemmelse i udlændingelovens § 37 a, stk. 10, hvorefter Hjemrejsestyrelsen uden udlændingens samtykke vil kunne videregive helbredsoplysninger til andre lande, herunder modtagende lande og transitlande samt private aktører, herunder flyselskaber og andre aktører, der varetager transportopgaven i forbindelse med udrejsen, i det omfang det er nødvendigt for udlændingens udrejse. Modtagende lande og transitlande vil kunne være EU/EØS-lande og tredjelande, herunder sikre og usikre tredjelande.

Videregivelsen vil skulle ske på baggrund af en konkret anmodning fra det modtagende land, transitlandet eller den private aktør. Hjemrejsestyrelsen vil i hvert enkelt tilfælde skulle vurdere behovet for videregivelsen af oplysningerne.

Hjemrejsestyrelsen vil således bl.a. skulle undersøge og vurdere i hvilket omfang det modtagende land, transitlandet eller den private aktør stiller krav om at modtage helbredsoplysningerne som forudsætning for at tilbagetage udlændingen eller forestå transporten af denne.

Det forudsættes, at Hjemrejsestyrelsen efterlever oplysningspligten i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 13 og 14 og databeskyttelseslovens § 22. Det indebærer bl.a., at udlændingen gøres bekendt med, at der uden udlændingens samtykke kan ske behandling af personoplysninger, herunder helbredsoplysninger, behandlingens formål og retsgrundlag, modtagere af personoplysningerne, tidsrum for opbevaring mv.

Det forudsættes endvidere, at databeskyttelseslovgivningens krav om lovlighed, rimelighed, gennemsigtighed, formålsbegrænsning og dataminimering i øvrigt efterleves.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Bestemmelsen i § 2 fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden. Det foreslås, at loven træder i kraft ved bekendtgørelse i Lovtidende.

Til § 3

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed. Den foreslåede bestemmelse i § 3 indebærer, at lovens § 1 om ændring af udlændingeloven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at loven ved kongelig anordning helt eller delvist kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.